

Lőrinc György életműve

KÉPEK, DOKUMENTUMOK

Magyar Táncművészeti Egyetem

ELŐSZÓ

EGY ÖRÖK ÚJRAKEZDŐ ÉLETMŰVÉHEZ

A vezetők többsége „beülős” típus. Átveszik a pozíciót, járják a kitaposott ösvényt, megnyugszanak a karosszék melegében, igyekeznek belül maradni a komfortzónán. Évekig, évtizedekig a helyükön tudnak maradni, nem sok vizet zavarnak.

A vezetők kisebbik része az „úttörő” kategóriába tartozik. Ők az intézményalapítók, átszervezők, új irányt kijelölők. Képesek helyesen felmérni a jelent, meglátni a kívánatos jövőt, s erre stratégiát alkotni. Céljukat rendszerint elérik, bár feletteseik nem mindig nézik őket jó szemmel. Vállalják a konfliktusokat, mert helyesnek vélt céljaikban tántoríthatatlanok.

Lőrinc György ez utóbbi csoportba tartozott. Életútját illetően többszörösen újrakezdő. 1950 előtti pályáját sok esetben a történelem és a sors alakította, karrier- és magánéleti szempontból egyaránt. Utakat keresett, megtorpant, újraindult – végül megállott az új világregnd kapujában. A feladatok ettől kezdve megtalálták. 1950 utáni pályája továbbra is fordulatossá maradt, de ezeket már tudatosan vállalta.

Az Állami Balett Intézet 1950. évi létrehozása válasz volt a kor kultúrpolitikájának egyik nagy kihívására. A második világháború után az Operaház balett-repertoárjának átalakulása, elsősorban a szovjet balettek megjelenése olyan balettkart igényelt, amelyet a korábbi módszerekkel sem minőségben, sem elegendő létszámban nem lehetett kiképezni. Az új intézet létrehozásának igazgatói felelősségét Lőrinc György vállalta. Lényegében a semmiből teremtette meg és építette fel az intézmény máig meghatározó modelljét, kiváló érzékkel adaptálta a Nádas Ferenc által vezetett operaházi balettiskola működési elveit és módszertanát, s mindehhez megnyerte a kor legkiválóbb balettmestereit. Az eredmények önmagukért beszéltek. Első saját osztálya 1959-ben diplomázott, ezzel mesterként is beírta magát a hazai táncpedagógia aranykönyvébe. Jöhetett a továbblépés.

Az Operaház 1945 és 1956 között vezető Tóth Aladár, Oláh Gusztáv és munkatársaik – köztük a balettigazgató Harangozó Gyula – küldetése egyértelmű volt: átmenteni és megőrizni a magyar operajátszás polgári értékeit egy ezzel gyökeresen ellentétes értékeket valló világban. Ez többé-kevésbé sikerült. 1956 után azonban változott a helyzet, s nemcsak Tóth távozása és Oláh halála miatt. Az ötvenes-hatvanas évek fordulóján a társulat már másfajta kihívás előtt állt: a liberalizálódó kultúrpolitika, mint a reformlehetőségek egyik húzóágazata elérhetővé tette az Operaház nyugat felé történő nyitását. Többek között ennek szükségszerűségét ismerte fel és valósította meg Lőrinc György.

Igazgatásának tizenhat évét az operabalett „aranykoraként” emlegetik. A korábbi magyar és az 1949 után átvett szovjet balettek repertoáron tartása mellett megjelentek kurrens nyugati koreográfusok és művek, feltűnt a szimfonikus balett, s színre lépett a 20. század utolsó harmadának meghatározó magyar koreográfusa: Seregi László.

Lőrinc György a művész igényességével és hitével, az igazgató szervező- és irányítókészségével, a kritikus értő szemével és a közönség figyelmével egyaránt rendelkezett. Minden balettelőadáson jelen volt.

Az Operaházban kitöltötte aktív éveit, majd nyugdíjba vonult. A balettigazgatást általa nevelt koreográfus utódának adta át. Nem történt másként a Balett Intézetben sem: megvárta, míg a vezetést az iskola egykori növendéke – történetesen tanítványa, Dózsa Imre – veszi át, s onnan is elköszönt. Ismét újrakezdett, ezúttal gyógytornászként.

Nem mindennapi élet, amelyről a következő oldalak szólnak. S kevés olyan művészeti intézmény van, amely ennyire büszke lehet alapítójára.

1917. március 17. Megszületik Nagyváradon,
Lőwy Andor szabómester negyedik fiaként

1923–1927 Antalffy Margit tanítványa,
gyerektáncosként egyedül és partnerekkel lép fel,
főleg Nagyváradon

1930–1932 A Dalcroze-rendszert
Ausztriában megismerő Niszel Dolly tanítványa Nagyváradon

1932–1935 Szentpál Olga és Rabinovszky Máriusz
tanítványa Budapesten

1935–1938 Megszakításokkal Párizsban tanul,
koreografál, szólóesteken lép fel

1935 Párizsban Ljubov Jegorova tanítványa

1936. szeptember–november
Kurt Jooss és Sigurd Leeder iskolájába jár
a dél-angliai Dartingtonban, ösztöndíjasként.
Az iskolát néhány hónap után otthagyja.

1937. május 27. Párizsi szólóestjén felfigyel rá
Gyagilev díszlettervezője,
Mihail Larionov, és három évre koreográfusnak
és táncosnak szerződtek
a Gyagilev-utód Basil-baletthez, Londonba.
A szerződést két hónap után váratlanul felbontja.

*„Másnap voltam fürödni és a fürdőző közönségnek táncoltam
egy saját kompozíciójú klasszikus táncot. Címe a napimádás.
... A tánc a pályám.”* 13 éves (1930)

Lőwy Gyurka
a Nagyváradai
Casino színpadán
(1923)

Isten előtt

Cesare Frank: Lamentoso Párizs (1937)

*„Nagyon hatott költőisége,
elragadtatása, varázsa.
Erénye nem a virtuozitás,
hanem a kifejezőerő.”*

(Yvonne Crebessegues,
La Tribune de la Danse
1937. február 20.)

*„Milyen csodálatos az: táncolni!
Kitárt karokkal röpködni
Isten felé: Isten előtt. Kedvenc táncom.
Tizenhat éves korom óta táncolom,
azóta csiszolgattam
évről évre és varrtam hozzá
öltésről öltésre a rubát.” (1941)*

Isten előtt. Muszorgszkij:
Egy kiállítás képei c. művére (1937)

Isten előtt

1938–1939 Nagyváradon szólóesteken táncol

1939. április 1.–1940. augusztus 20. Katona a román hadseregben

1940–1942 Budapesten a Szentpál-táncsoport koreográfusa,
szólistája, az iskola tanára, koreográfiákat készít
Major Tamás rendezéseihez

1941. július: Térdműtéte – ezt követően ritkán lép fel

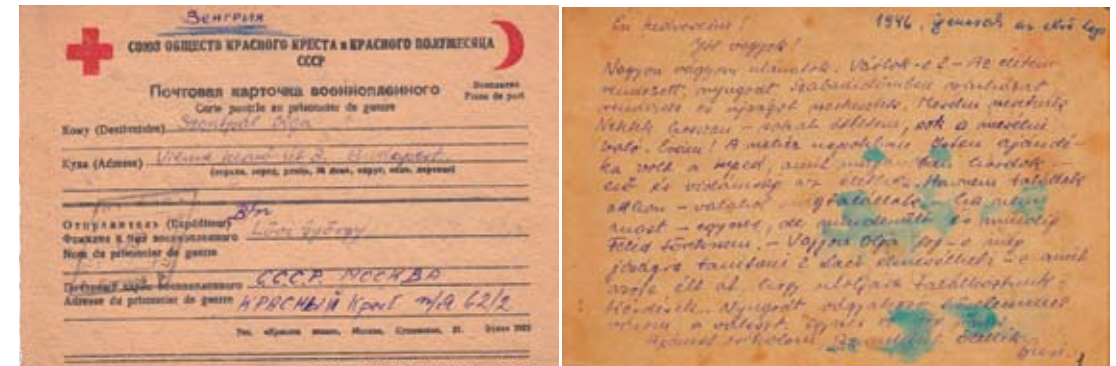
1942. május 12. Megnősül, felesége Radó Éva,
a Szentpál csoport tagja

1942. november 25.–1944. február 2.
Munkaszolgálatos Magyarországon, Ukrajnában és Fehéroroszországban

1944. február 2.–1948. április 30. Szovjet hadifogságban.
Közben felesége meghal.

1948. május 30. Visszaérkezik Budapestre;
a Szentivánéji álom próbái közben, június elején, maláriába esik

1948–1949 A Szegedi Nemzeti Színház balettegyüttesét vezeti

Első életjel a hadifogságból (1946)

Dr. Rabinovszky Máriusz és Szentpál Olga
az 1950-es évek elején

1937.

Kérjen mindenütt
CICO
 a legjobb KÁVEPOTLEK-OT

Lőrinc György Egy csodálatos karrier története
befutott Párisban...

A londoni orosz balet szerződtette három évre az oradeai származású táncművészt, ahitől tegnap éjféli meg Párisból a legjobb levet...

A rekordok és karrierok korszakát éljük. Mindenki ki akar tűnni, első akar lenni valahol. A nagy embertársak fűtése az előadások, az előadások, az előadások. Az előadások, az előadások, az előadások. Az előadások, az előadások, az előadások.

És az előadások, az előadások, az előadások. Az előadások, az előadások, az előadások. Az előadások, az előadások, az előadások.

Az új nevem: Lorine

És végül a levele befejező akkordja: **Gyuri**.

Az új nevem egyáltalán, melyen a baletben szerepek: Lorine, ami nem változott különösebben rajtam, mert hiszen mindig csak én vagyok, Gyuri.

Szeretettel üdvözlök Olga nőfőket, a Doktor bácsit (Váradi) és Moskovits Olga, Nászok

Oradea-Arad (1937)

Az öreg gavallér: Lőrinc György (1949. Szeged)

Stúdiófotó (1937. Párizs)

Magyar Nap 1948

Kalandozó előzmények után kerül Budapestre Lőrincz György, hogy betanítsa a Szentivánéji álom baletjét

Az előadás az előadások, az előadások, az előadások. Az előadások, az előadások, az előadások.

A követ kőbárály

Vitorlás kirándulásra

Megindul a nyomozás

Bartók Béla:
A csodálatos mandarin.
A lány: Bartos Irén.
Mandarin: Ősi János.
(1949. Szeged)

Csavargók:
Bozsó Árpád,
Jeszzenszky Endre,
Hamar Tibor
(1949. Szeged)

Magyar Nap (1948)

„A mandarin cselekményét nagyvárosi miliőbe helyeztem. Így Magyarországon először Szegeden jelent meg „civilben” a Mandarin, vagyis nem kosztümös miliőben. ... Arra törekedtem, hogy ... az expresszionista mozgástartáson belül tartsam... A lány nem spicc-cipőben, hanem pántos-sarkos cipőben táncolt. ... Az öreg gavallért magam táncoltam. Ez volt az utolsó színpadi szerepem. A következő évben, mikor V. I. Vajnonen felkért, hogy vállaljak táncos szerepet az Operabáznál, már nem vállalkoztam erre. Ekkor már minden energiámmal a pedagógiai munka felé fordultam.”

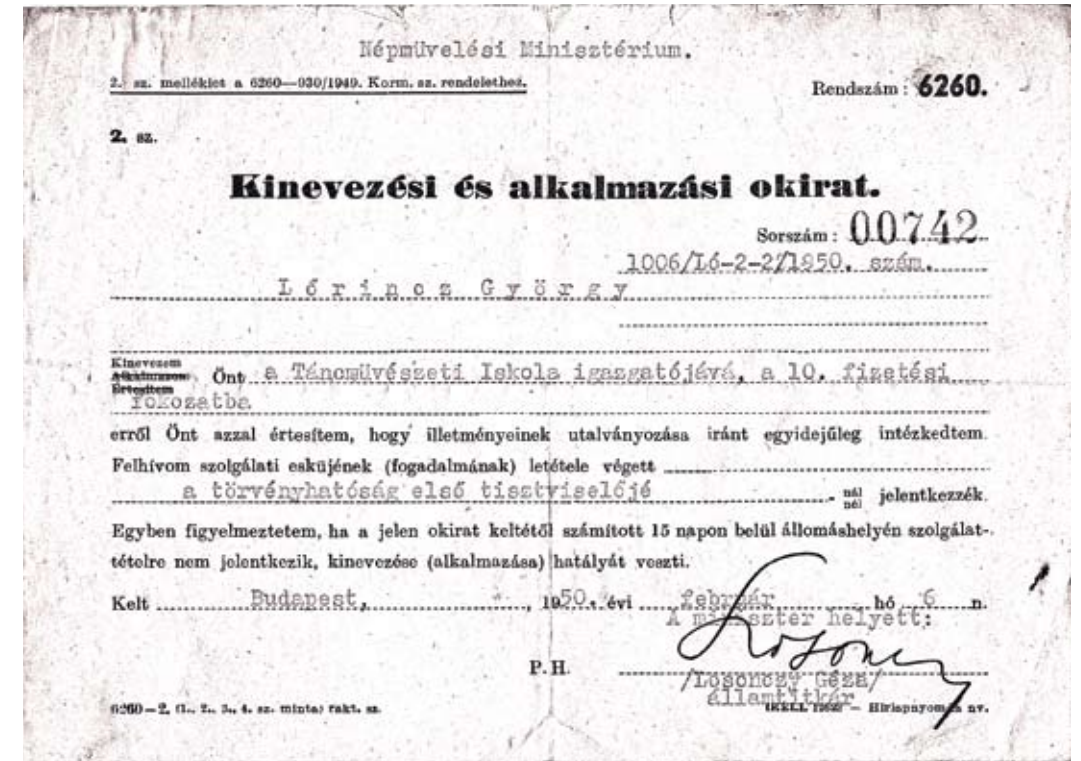
Interjú Lengyel Miklósnak (1971)

A második világháború előtt Magyarországon állami alapítású táncművész-képző intézmény nem létezett. Az **Operaház Balettiskolája** elsősorban saját utánpótlásának biztosítására nevelt táncosokat, 1937-től Nádasi Ferenc vezetésével.

A táncrendezők képzése 1945 után a **Színház- és Filmművészeti Főiskolán** indult meg, ahol 1948–51 között Lőrinc György is tanított. 1949 decemberében azonban új feladatot kapott: a kulturális kormányzat az őt bízta meg a Táncművészeti Iskola megszervezésével, amelynek célja a táncoktatás szélesebb alapokra helyezése és a szovjet balettmethodika bevezetése volt. A tanítás 1950. január 15-én indult meg, a további szakmai tanárok Hidas Hedvig és Szentpál Olga voltak.

1950 szeptemberében megnyílt az **Állami Balett Intézet**, amely a Táncművészeti Iskola és az Operaház Balettiskolája egyesítésével jött létre, integrálva a Nádasi által képviselt hazai balettmódszertani hagyományokat és a Vaganova-féle szovjet tananyagot. Az új intézmény alapító igazgatója Lőrinc György lett, a klasszikus balett munkaközösség vezetését Nádasi Ferencre bízta. Az Állami Balett Intézet első szakmai tantestületének további tagjai Bartos Irén, Hidas Hedvig, Kiss Ilona, Mák Magda, Roboz Ágnes, Szalay Karola, Szentpál Olga mesternők és Vályi Rózsi táncművész voltak. Évfolyamvezetői feladatokat Hidas, Lőrinc, Nádasi és Szalay láttak el.

Lőrinc György 1961-ig állt az Intézet élén, amikor az Operaház Balett-együttesének igazgatója lett. Balettmesterként azonban még 1982-ig dolgozott, 1975-től főiskolai tanárként. Utolsó végzős évfolyama 1979-ben képesítővizsgázott.

Kinevezési okirat 1950-ből

Az Állami Balett Intézet egykori épülete az Andrassy úton

Az Állami Balett Intézet egykori kollégiuma a Szent Gellért térnél

Hidas Hedvig mesternő és növendékei

10 éves jubileumi plakett (1960)

Az 1957-ben végzett évfolyam Nádasi mesterrel

Lőrinc György alapító igazgató életműve az Állami Balett Intézet fejlődésében tovább élt. Az intézmény kezdetben középfokú, 1975-től felsőfokú szakképesítést nyújtott. 1983-ban főiskolai rangra emelték, majd 1990-ben felvette a Magyar Táncművészeti Főiskola nevet. 2006 óta, a bolognai rendszernek megfelelően, alap- (BA) és mesterképzést (MA) egyaránt folytat, 2017. február elsejétől Magyar Táncművészeti Egyetem az iskola neve.

Az Állami Balett Intézet élén Lőrinc Györgyöt 1961-ben Hidas Hedvig, 1972-ben Kun Zsuzsa követte. 1979–1991 és 1998–2006 között Dózsa Imre irányította az intézményt, 1983-tól főigazgatói, 2006-ban rektori címmel. Palovecz János 1991–92-ben, Gál Jenő 1992–1998 között volt főigazgató. 2006–2008-ban ifj. Nagy Zoltán, 2009–2010-ben Jakabné Zórándi Mária, 2010–2018 között Szakály György a rektor.

Felvételi vizsga az 50-es években
(„...és ahányan vannak, annyiféleképpen szaladnak.”)

Lőrinc György megbeszélést tart az 1953. évi bukaresti Világifjúsági Találkozóra (VIT) utazó növendékekkel

Lőrinc György egy intézeti vizsgán a 70-es években

Balettnövendékek az iskolapadban

Bartos Irén egy balettórán

Próba közben...
Horváth Margit mesternő
a Diótörő szereplőivel

Merényi Zsuzsa tanítványaival

Lőrinc György
és felesége,
Merényi Zsuzsa
a próbateremben

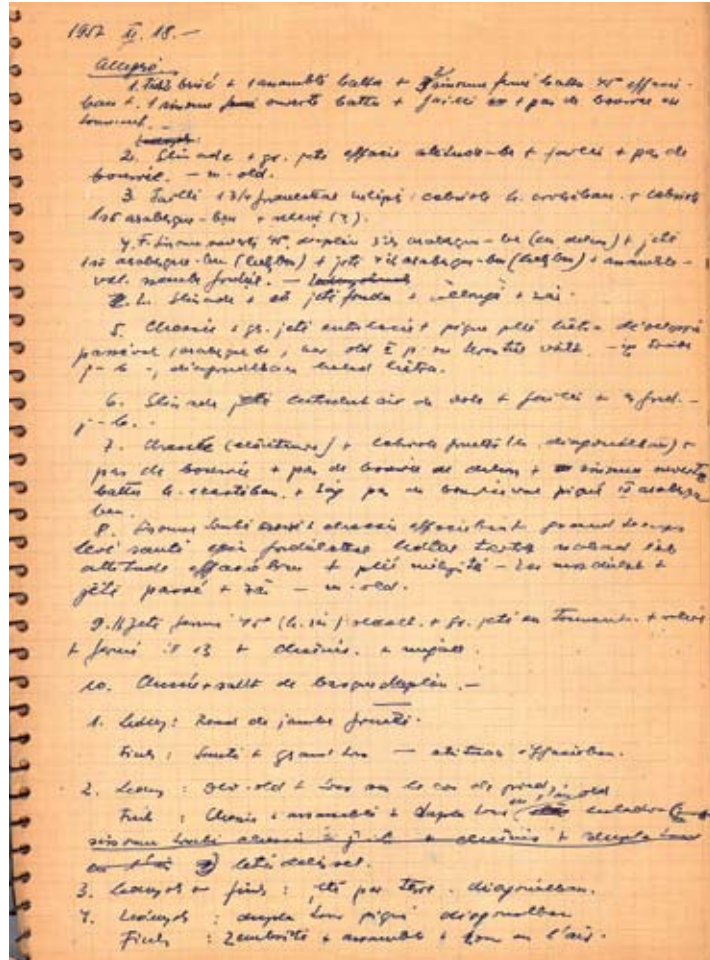

Lőrinc György
instruál

Lőrinc György
és Dózsa Imre
1979-ben

Lőrinc György, igazgatói munkája mellett és után, folyamatosan ellátott évfolyamvezető balettmesteri teendőket. Ennek eredményeként – más mesterekkel együtt – négy évfolyamot készített fel képesítővizsgára: 1959-ben, 1963-ban, 1972-ben és 1979-ben. Növendékei később nemcsak táncművészként, hanem táncpedagógusként, illetve koreográfusként is megállták helyüket, itthon és a nagyvilágban.

Óravázlatok az 1957–58-as tanévből (VIII. évfolyam)

Misi és Masa
Diótörő c. darabban

Reflektorfényben

Lőrinc mester balettórán

Lőrinc György tanítványaival
(Dózsa Imre, Fodor Antal, Forgách József és Kiss István)

Kritika a vizsgakoncertről a Film–Színház–Muzsika 1959. szeptemberi számában

Lőrinc mester két legsikeresebb pályát befutó növendéke, akik pedagógusként is követték mesterüket: Dózsa Imre a Tűzmadár címszerepében. Forgách József a Klasszikus szimfóniában, Dévényi Edittel.

Az 1959-ben végzett évfolyam

Ez volt a negyedik végzős osztály az intézet történetében, vezetői Hidas Hedvig és Lőrinc György voltak. Az évfolyamon tizenketten fejezték be tanulmányaikat: **Dvorszky Erzsébet, Ecsédy Márta, Kemény Livia, Medveczky Ilona, Nyulászi Ilona, Stimáczi Gabriella, Téri Evelyn**, valamint **Csifó Ferenc, Dózsa Imre, Fodor Antal, Forgách József és Kiss István**. Művészpályájukkal párhuzamosan és azt követően, közülük többen visszatértek tanítani az intézetbe. Balettmesterként Dózsa Imre egyetemi tanár (több cikluson át igazgató, főigazgató, illetve rektor), Fodor Antal egyetemi tanár, Dvorszky Erzsébet főiskolai tanár, Forgách József főiskolai tanár, Stimáczi Gabriella főiskolai docens címet ért el. A koncertvizsgáról Vitányi Iván hosszú kritikát írt, amelyben sorra vette a tehetségesebbnél tehetségesebb növendékek produkcióit, jelezve, hogy operai színpadra érett művészekről van szó. A műsorban Lőrinc György három saját koreográfiája szerepelt (Debussy: Egy faun délutánja, Sugár Rezső: Acisz és Galatea, Dávid Gyula: Nádasban). Hidas Hedvig két saját alkotással volt jelen (Respighi: Róma kútjai és Petrovics Emil: Két világ), közülük a második mű kifejezetten erre az alkalomra komponált zenére készült.

Sugár–Lőrinc: Acisz és Galatea
Dózsa Imre és Téri Evelyn
(Vizsgaelőadás)

Dózsa Imre és Téri Evelyn

Az 1963-as évfolyam képe Kálmán Etelka mesternővel.
A lányok balról-jobbra cikk-cakkban: Lieszkovszky Melinda, Baráth Ibolya, Lakos Ilona, Wein Eszter, Tóth Margit, Nejcseva Sznezska, Vaszileva Krisztina, Kökény Erzsébet, Pöcze Erzsébet, Follinus Diána,
és a fiúk: Galovits Attila, Ivanov Boján, Herda János, Budai Tibor

Az évfolyam néptáncórán...

J E L E N T É S
az évi munkaterv teljesítéséről
1961/62-es tanévben
a VIII.-ik évfolyamban.

Az évfolyamot az 1960/61-es tanévben vettem át. Az első év nehézségeinek következtében a VII évfolyam anyagát nem tudtam teljesen elvégezni. Elmaradt egy-egy gyakorlat és főleg egyik-másik gyakorlat több formája is. Mindent az idei évben bepótoltam./Ez az év elején beadott tanterv is kiváló, mert abban VII.-ik évfolyamos anyag is található. Persze a VII.-ik évfolyamos anyag egy része csak szemlélszerűen szerepel./ Az idei tanévben a tanmenetben szereplő teljes anyagot megtanítottam, mindössze egy-egy főlegesenek tűnő formát hagytam el. Például a pas ciseaux-t croisé-ban nem tanítottam, csak effacé-ban. A grand pirouette-nek se tanítottam minden formáját, mert úgy vélem, hogy ennek az évfolyamnak elegendő néhány alapforma. A többi előírányozott gyakorlatot ugyan mind megtanítottam, de nem mindegyik jutott el az érettség fokára. Így például a renversé en suite coupé-val és a grand jeté en tournant sorozatban.

Budapest, 1962 június 29

/Lőrinc György/

Vaszileva. Bátorosan, gátlásos, szégyenlős - ami a tehetségtelenség benyomását kelti. Amikor az első nehézségeken túl jut meglepően jól megoldja a feladatokat. Kérte a jövőben minden áron a gátlásaitól kell megszabadítani. Csak négyzetet közt fogom kritizálni és a hibáit korrigálni. Adottságai jók. Beeső térd és boka komolyan akadályosítják a munkában.

Kökény Erzsébet. Alapvető hibáit, melyek márkáját még a VIII. évfolyamban is dilettantizmusá teszik nem kéri ki. Piszkozat ki tudja nyújtani a térdét, ennek ellenére tánc közben sose nyújtja ki. Tánc közben nem tudja betartani a formákat. Ennek ellenére mozgása /ha nincs semmi technikai feladat/ tánciassan hat.

Lakos Ilona. Rossz adottságai ellenére az anyagot tudja. Fiziológiai okokból rossz a tartása, ezért rosszul forog. Ugrás javul. Rossz test-konstrukciója mellett is tud tánciass lenni.

Baráth Ibolya. Jó adottságai csak az adagióban érvényesülnek. Mozgása minden lendület híján van, nem tud se ugrani, se forogni.

Lieszkovszky Melinda. Test felépítése folytán rossz az egyensúlya. Kis lábfej, rövid achilles-in, rossz súlyelosztás. /Mozgása különben ügyes, tánciass. Alakja javult, de még mindig előnytelen.

Herda János. Jelentékeny táncos kvalitásai mellett gátlásai miatt nem tudja tehetségét érvényre juttatni. Sokat küzd magával, de nem tudja leküzdani magát. Teljesítménye szélsőségeken mozog. Van amit kitűnően old meg /ant, ami magától megy/ és van amit elfogadhatatlanul csinál.

Galovits Attila. Rossz testarányai miatt mozgásai nem kifogástalanok. De van tehetsége és vonzóitása a tánchoz. Kitűnően ugrik.

Ivanov Boján. Rossz isotonus /kemény/ akadályosság a táncban. Rossz háttartás, nehékes ugrás, a levegőben deformált plasztika teszik élvezhetetlenné - gyakran - a munkáját.

Dieter Schlädel. Lábfeje, arcbeszéke csunya. Archifeszese táncokban merev, erőlködő. Különbözően jól forog, jól ugrik - sokat fejlődött.

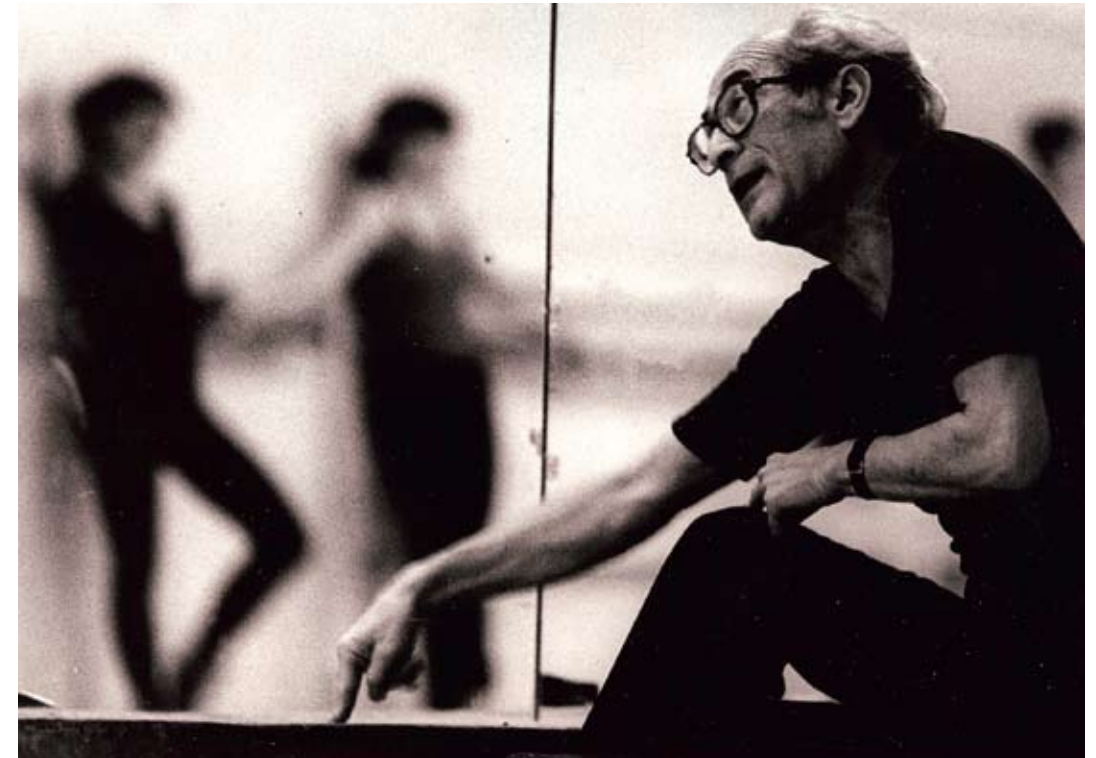
Lőrinc mester minden tanítványáról részletes jellemzést készített, és meg is őrizte azokat

...és történelmi társastánc órán

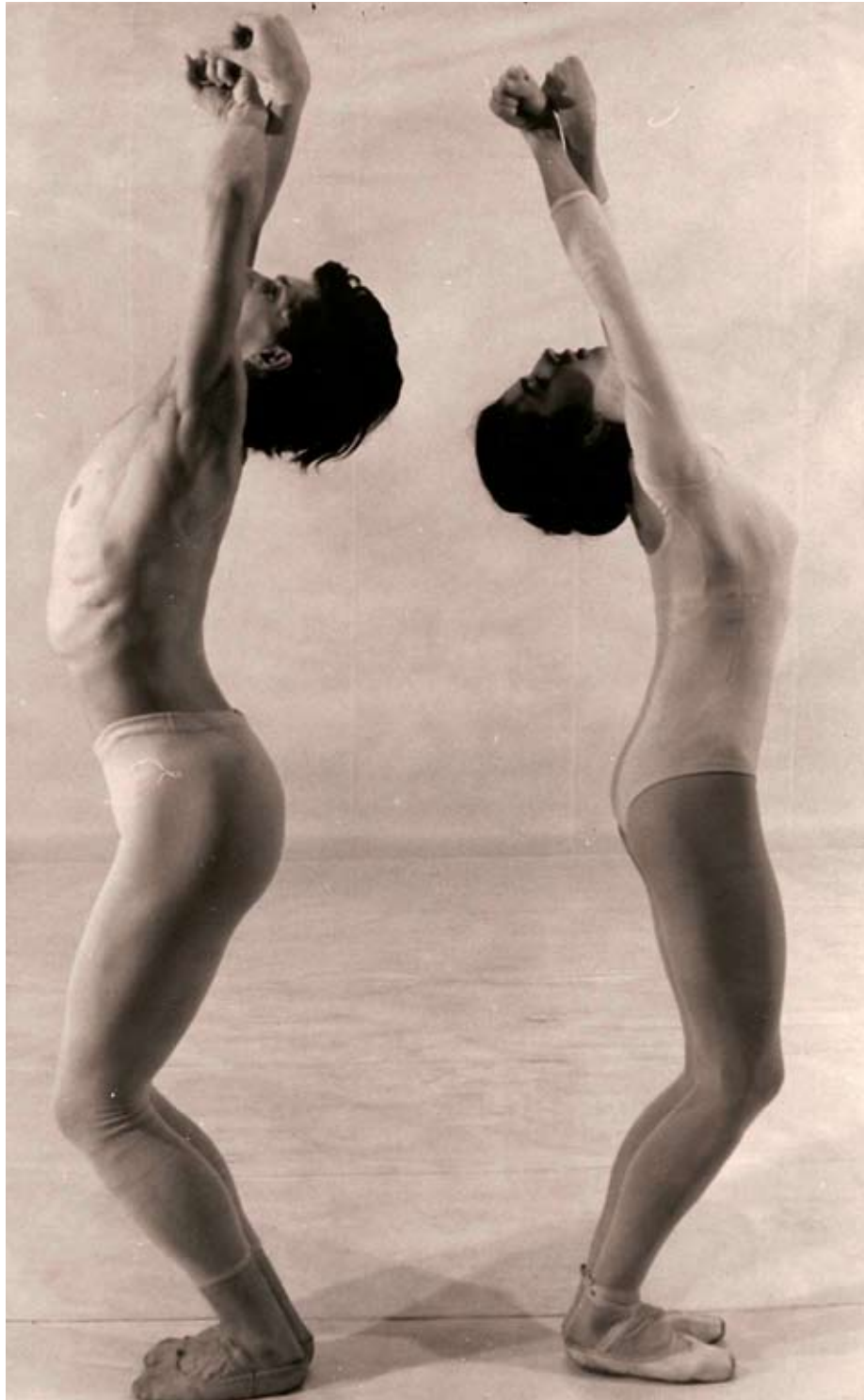
Az 1963-ban végzett évfolyam

Az évfolyamban, amelynek vezetői Bartos Irén és Lőrinc György voltak, mindössze kilencen végeztek, köztük három külföldi növendék: **Baráth Ibolya**, **Kökény Erzsébet**, **Lakos Ilona**, **Lieszkovszky Melinda**, **Krisztina Vaszileva**, valamint **Galovits Attila**, **Herda János**, **Ivanov Bojan** és **Dieter Schlegel**. Közülük Lieszkovszky Melinda ért el pedagógusként is jelentős eredményeket: a közel-múltig főiskolai docensként tanított.

A mester

A vizsgaelőadásról beszámolót közlő Csizmadia György „szolid átlagszínvonalúnak” minősíti a látottakat, jelezve, hogy az intézet történetében kiváló képességű és szerényebb teljesítményű osztályok egyaránt előfordultak. Kiemeli viszont Lieszkovszky Melinda jól spiccelő, staccato jellegét és fürgeségét.

Szőnyi Nóra és Mészáros László, Lőrinc György koreográfiáját próbálják a Várnai Balettversenyre

Történelmi társastánc – reverance

Diplomaosztó: Hidas Hedvig és Szőnyi Nóra

Évfolyamtalálkozó: Balogh András, Mészáros László, Urbán István, Szőnyi Nóra, Kisgergely József, Zádori Csaba, Fehér Ildikó, Tamás Gyöngyi, Németh Anikó, Lőrinc György és Hegedűs Zsuzsa

Az 1972-ben végzett évfolyam

Ebben az évben Lőrinc György vezetésével tíz növendék tett képesítővizsgát: **Fehér Ildikó, Hegedűs Zsuzsa, Németh Anikó, Szőnyi Nóra, Tamás Gyöngyi,** valamint **Balogh András, Kisgergely József, Mészáros László, Urbán István és Zádori Csaba.** Közülük a művészpályát hamar befejező Szőnyi Nóra munkássága teljesedett ki balettmesterként is: jelenleg egyetemi tanár.

A vizsgakoncertről szóló ismertetőjében Székely Ernő elsősorban Lőrinc György ősbemutatóját, Beethoven Prométheusz teremtményei című balettjét dicsérte. Körtvélyes Géza pedig jól érzékelte és emelte ki Szőnyi Nóra tehetségét, amelyet későbbi fényes pályája igazolt.

Lőrinc György instruál

Az évfolyam Roboz Ágnes mesternővel

Emelés órán

Balettórán...egy szép passé

Szőnyi Nóra és Mészáros László a vizsgakoncerten a Giselle-ben

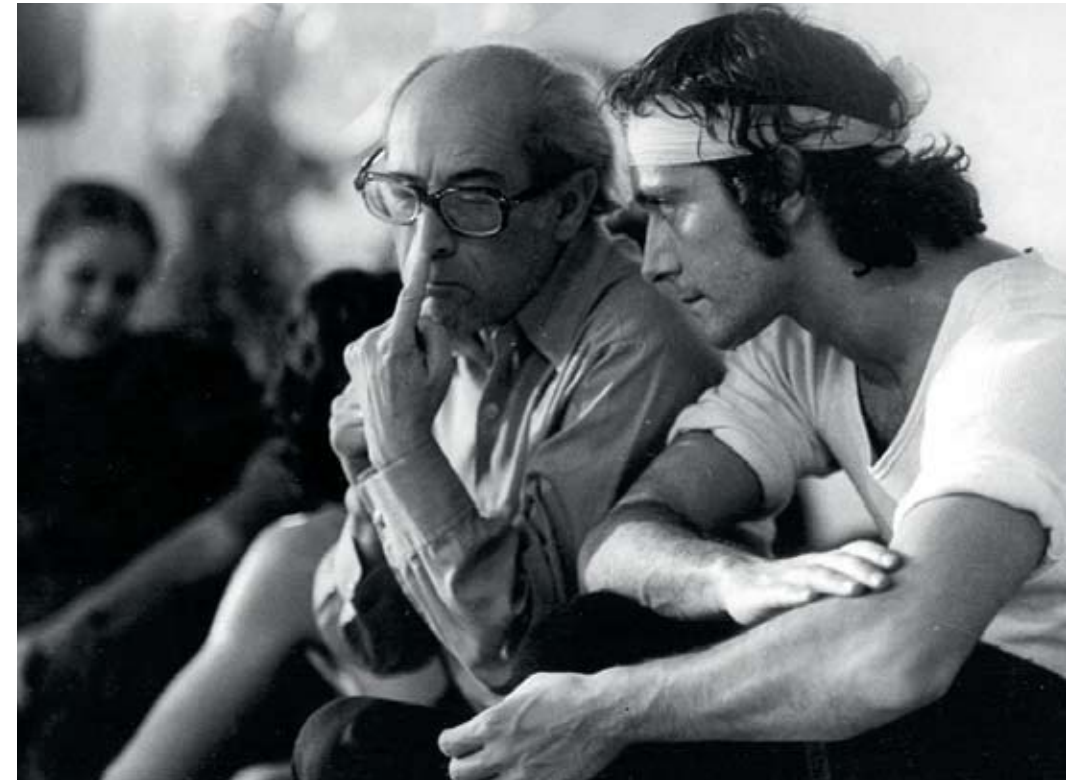
Szőnyi Nóra és Mészáros László a vizsgakoncerten A rosszul őrzött lányban

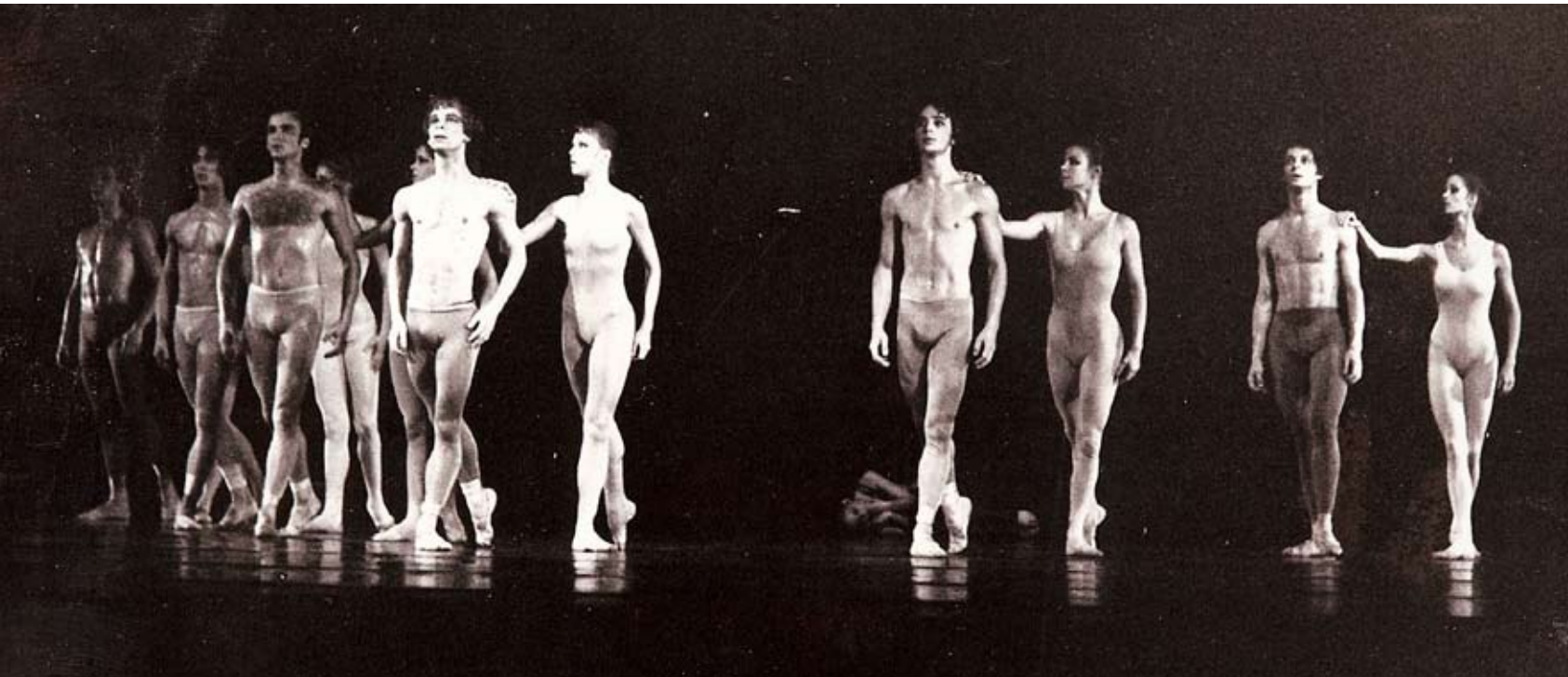
Szőnyi Nóra és Balogh András a vizsgakoncerten a Prométheuszban, Lőrinc György kettősében

Megbeszélés az évfolyamvezető Lőrinc Györggyel és Móró József zongorakísérével

A mester Markó Ivánnal A Nap szerettei egyik próbáján

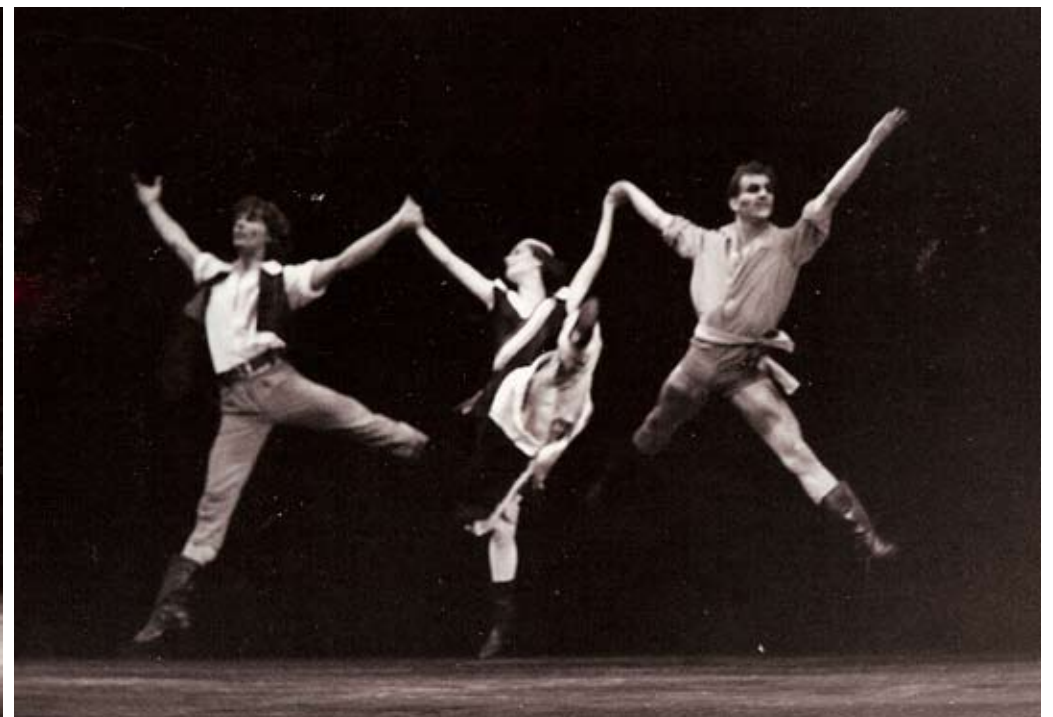
A Nap szerettei a vizsgakoncerten

Kiss János és Király Melinda
A hattyúk tava kettősébe

Molnár Márta az E-dúr hegedűversenyben,
Fodor Antal balettjében

Párizs lángjai: Demcsák Ottó, Bombicz Barbara és Szigeti Gábor

A Győri Balett alapító tagjai éveken át tanulhattak Lőrinc Györgytől az Állami Balett Intézetben.

A mester 3. évfolyamban klasszikus balettra tanította a koedukált évfolyam felét, majd 4. évfolyamtól a fiúkat vitte a képesítőig, miközben felesége, Merényi Zsuzsa tanította a lányokat.

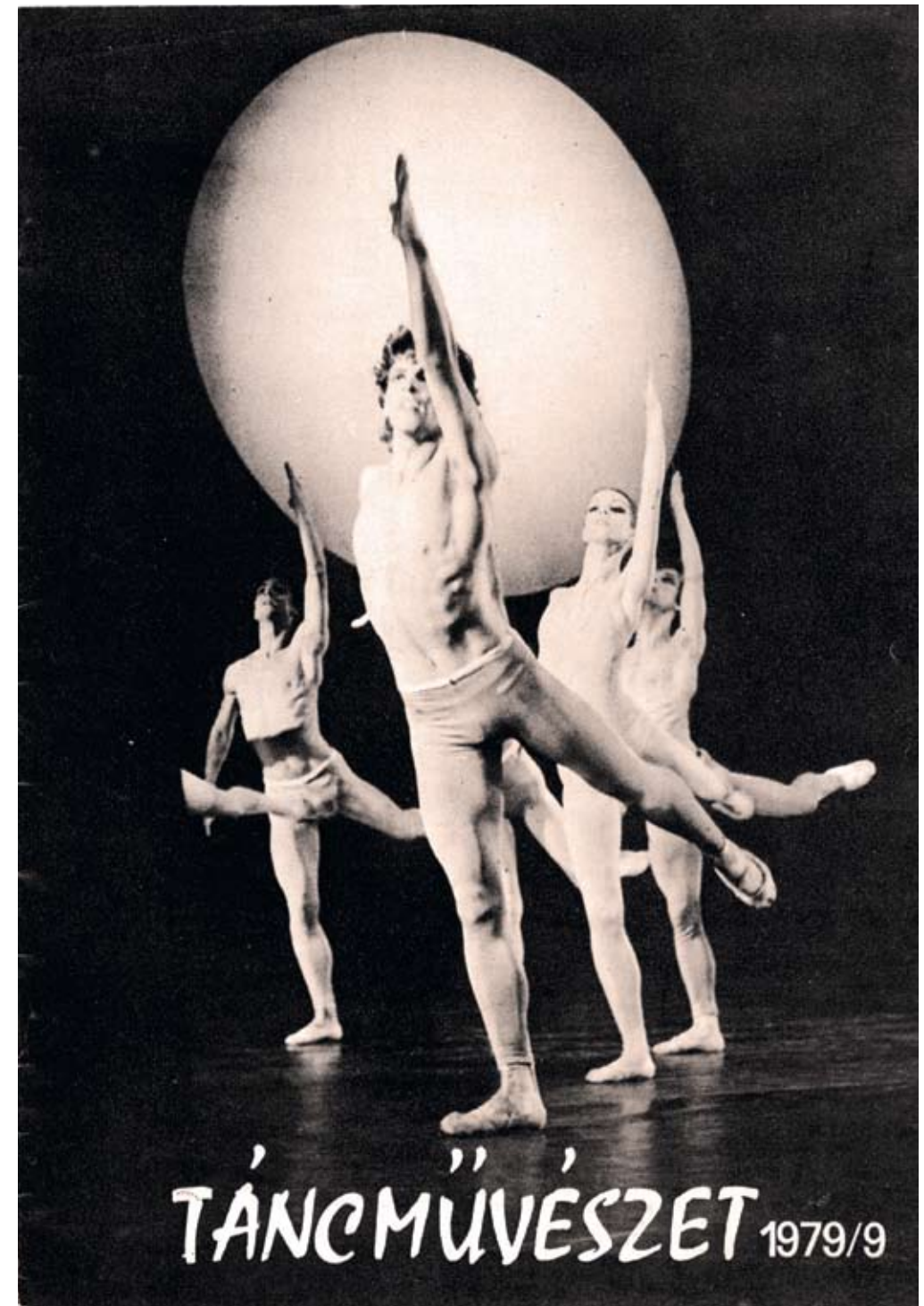
Pedagógiai munkásságával párhuzamosan balettigazgatóként biztosította a növendékek folyamatos szakmai gyakorlatának lehetőségét az Operaház repertoár darabjaiban.

Emelést is tanulhattunk tőle, de természetesen az életre való felkészítés volt a legfontosabb számunkra. Lehetőséget adott a növendékek által választott Markó Ivánnak, hogy egy éven át dolgozhasson velünk élete első koreográfijának elkészítésén. Így született meg Carl Orff „Carmina Burana” zenéjére „A Nap szerettei”. Az Operaház nagytermében folytak a kísérletező próbák, amelyek eredménye vizsgakoncertünk záró darabja lett.

Ezzel a Markó-művel azután a Győri Balett II éven át járta a világot, de később a Magyar Fesztivál Balettnek is sok sikert hozott.

Lőrinc György alapítói érdemei közé tehát nem csupán egy táncképző intézmény, hanem egy új magyar táncegyüttes alapítása, s egy együttesvezető kinevelése is sorolható.

Bombicz Barbara

A címlapon...

Merényi Zsuzsa és Lőrinc György évfolyamvezetők meghajolnak az utolsó évfolyamukkal a nagyszerű vizsgakoncert végén

Az 1979-ben végzett évfolyam

Ez az osztály nemcsak azért jelentős állomása Lőrinc György balettmesteri pályájának, mert ez volt az utolsó évfolyama, hanem azért is, mert belőlük alakult meg a Győri Balett. Az általa és Merényi Zsuzsa által felkészített tizennégy végzős növendék: **Bombicz Barbara, Dombrowszky Éva, Greiner Éva, Horváth Erika, Horváth Gizella, Király Melinda, és Demcsák Ottó, Kiss János, Krámer György, Németh István, Szabó Elemér, Szekeres Lajos, Szigeti Gábor** valamint **Molnár Márta**, aki egyedülként az Operaházhoz szerződött, és jelenleg a Magyar Táncművészeti Egyetem főiskolai tanára. A győri társulat tagjai balettmesterként elsősorban a győri táncművészeti szakközépiskola munkájában vesznek részt, de Szekeres Lajos korábban adjunktusként kapcsolódott a főiskola (MTF) oktatási tevékenységéhez.

A vizsgaelőadást méltató Fuchs Líviának nem volt nehéz dolga, amikor kritikájában minősítést keresett az előadásra, hiszen a Győri Balett eseményzámba menő megszületéséről számolt be. Mégis feltette a kérdést: lehet-e, szabad-e szokványos beszámoló keretei közé szorítani a rendkívülit? A válasz önmagától megszületett, s társulat máig ívelő története igazolja az akkori elvárások megalapozottságát.

Kalap, szemüveg, aktatáska és az elmaradhatatlanul karján lógó esernyő. Mi, táncosok bobéman éltünk, harsányan öltöztünk. Őt inkább kistisztviselőnek nézték volna. S közben lelkében, egész lényében égett, lángolt a Tánc!

Seregi László (2005)

Elmondása szerint minden reggel szorongva lépett a házba, mégis, dolgozott megszállottan, és sosem fordult elő, hogy ne lett volna ott egy balettelőadáson.

Igazgatása idején a budapesti balettet a világ vezető társulatai közé emelte a repertoár sokszínűsége, a szólisták és a balettkar színvonala. Vendégjátékaik során bejárták a volt szocialista országok mellett egész Európát, Párizstól Monte Carlón át Helsinkiiig, és eljutottak a libanoni Baalbek romjaihoz és Kairóba is. Az együttes legkiválóbb magántáncosai világszerte szívesen látott vendégek voltak.

Lőrinc György igazgatásának időszakát a táncművész társadalom és a szakírók is a **Magyar Állami Operaház Balettegyüttesének aranykoraként** tartják számon.

Csipkerózsika: Kun Zsuzsa és Havas Ferenc (1967)

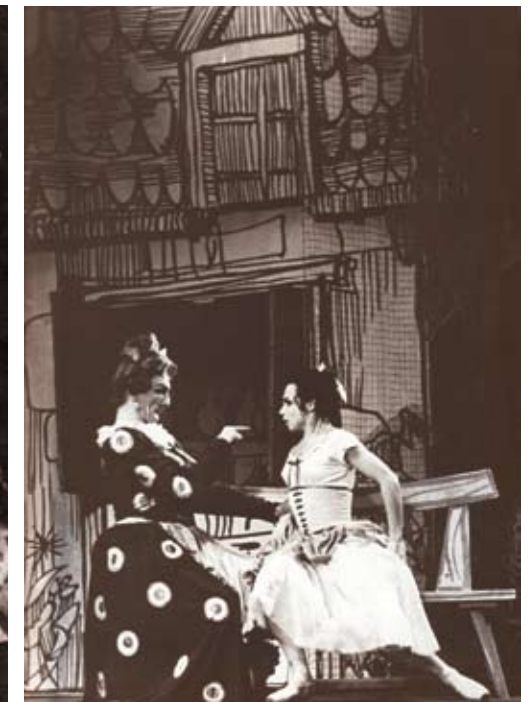
Csipkerózsika: Orosz Adél és Róna Viktor (1967)

Czerny–Lander: Etűdök (1973)

Laurencia: Orosz Adél a címszerepben

Fülöp Viktor és Kun Zsuzsa
A rosszul őrzött lány premierjén

Pártay Lilla és Mészáros László
az Árnyak táncában (1976)

Kékesi Mária és Dózsa Imre
az Árnyak táncában (1976)

Forgách József mint Alain A rosszul őrzött lánybann

Lőrinc György jelentősen bővítette a tradicionális repertoárt a romantikus-klasszikus művek, a Gyagilev-repertoár és cselekményes orosz-szovjet nagybalettek bemutatóival illetve felújításaival, valamint a magyar nemzeti baletthagyomány ápolásával, ami elsősorban Harangozó Gyula műveinek gondozását jelentette.

A legnagyobb eredményeként mégis azt tartják számon, hogy a vasfüggöny mögül is nyitni tudott a nyugati balettdirányzatok felé.

„Lőrinc György, ... érdeme, hogy ... viszonylag gyorsan kerülhetett sor az angol nemzeti balett nagy klasszikusa, Sir Frederick Ashton egyik „alpműve”, A rosszul örökölt lány budapesti bemutatójára (1971), s hamarosan a Bójart-estre (1973), amely a két híres Stravinsky balett, a Tűzmadár és Le sacre du printemps modern verziójának budapesti előadásával akkoriban egyenesen kultúrtörténelmi jelentőségre tett szert.”

Kaán Zsuzsa (1998)

Maurice Béjart, Pierre Dobrievich, Lőrinc György és Markó Iván a reptéren

Maurice Béjart és Lőrinc György a reptéren

Béjart és a balettkar a próbán, előtérben jobbra Gál Jenő

Ő szedte ráncba a korábban kissé széteső operaházi balettegyüttest. Egyik elévülhetetlen érdeme az volt, hogy kibarcolta a pártállam vaskalaposainál: bővüljön a repertoár az értékes, nagy nyugati balett művekkel is. Balanchine, Béjart, Lander és a többiek az Ő „vendégei” lettek nálunk.

Seregi László (2005)

Dózsa Imre és Béjart a próbán

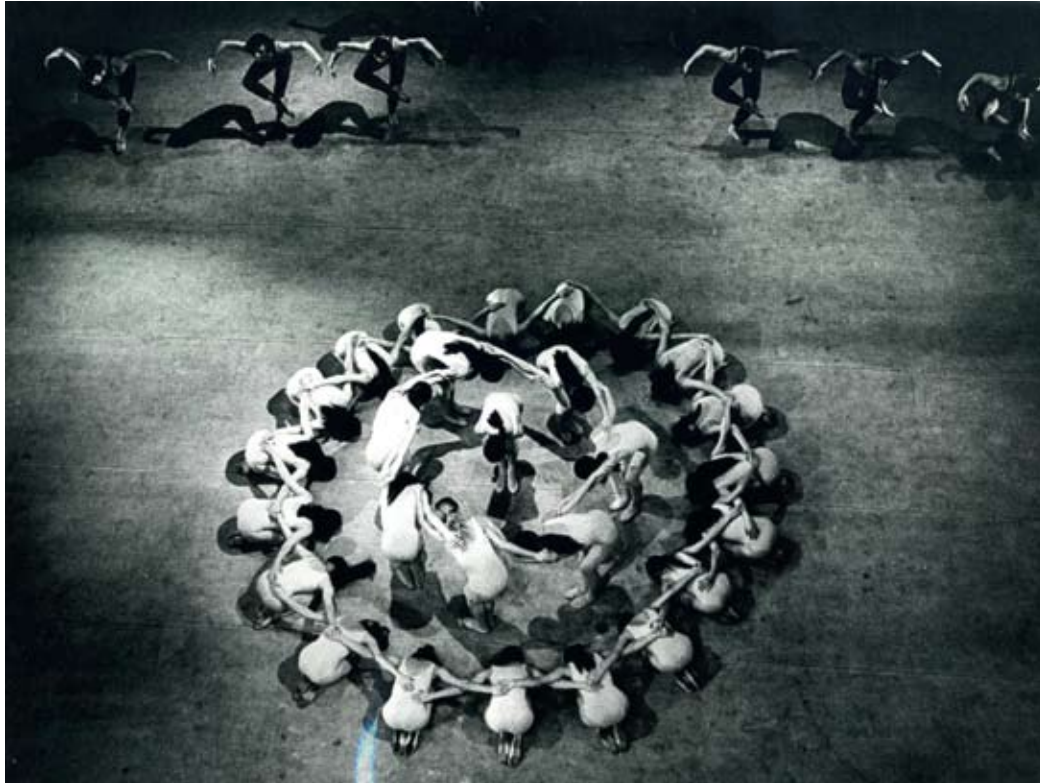
Közvetlenül Lőrinc György készítette elő, de már Seregi László vezetése alatt zajlott le az amerikai George Balanchine, a szimfonikus balettek mestere műveiből összeállított premier (Szerenád, Apolló, C-dúr szimfónia, 1977) de közvetett szerepe volt Alvin Ailey darabjainak későbbi bemutatásában is.

Markó Iván
a Tűzmadárban
és Béjart-ral
a próbateremben

Markó Iván legendás szerepében a Tűzmadárban

Tavasznünp (1973)

Szumrák Vera, Béjart és Keveházi Gábor a Tavaszünnp próbáján

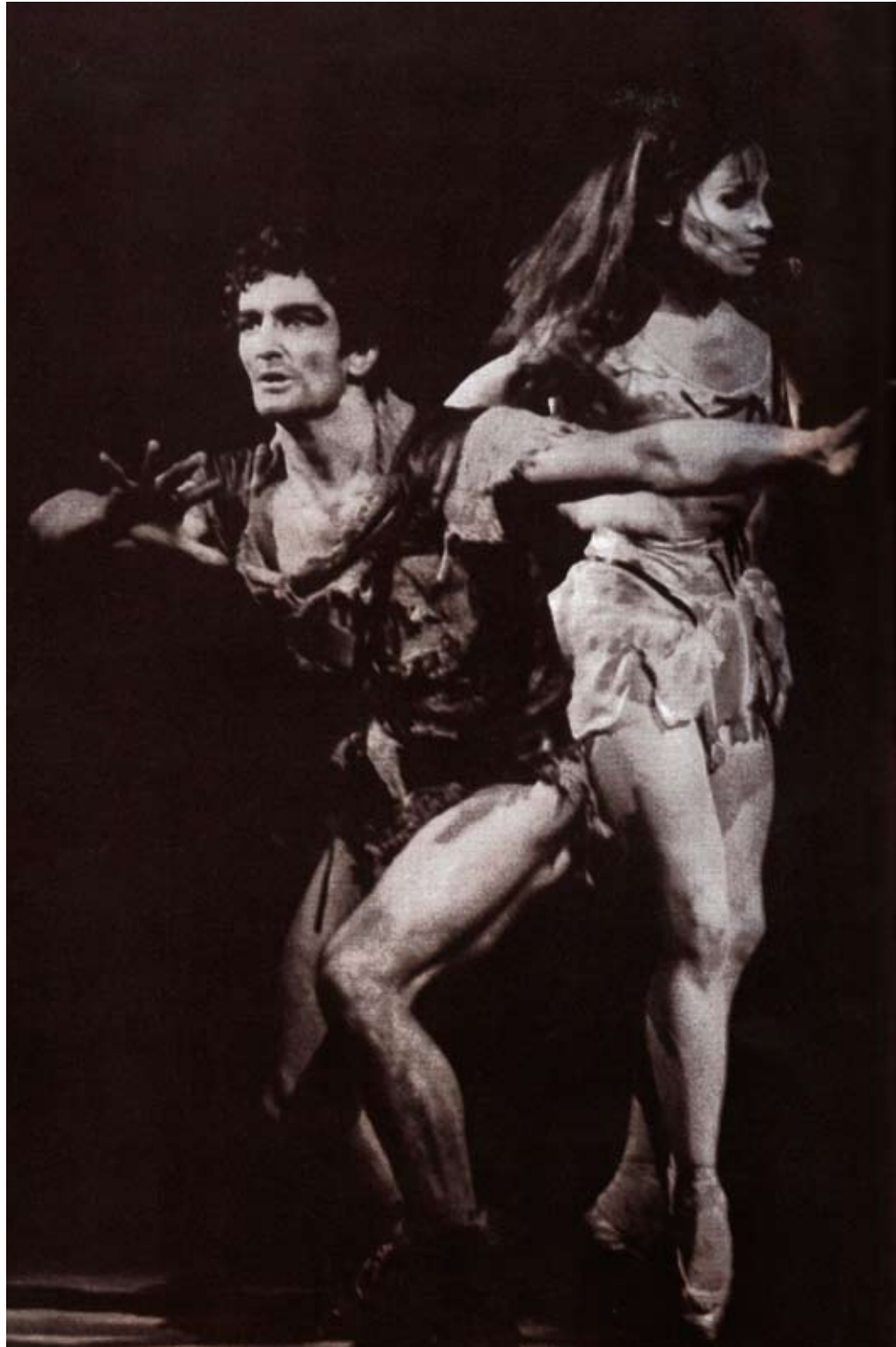
Pongor Ildikó,
Pártay Lilla,
Orosz Adél és
Dózsa Imre
az Apollóban

Kékesi Mária, Havas Ferenc
és Szőnyi Nóra a Szerenádban

Sebestény Katalin a Tavaszünnpben

Spartacus: Fülöp Viktor és Kun Zsuzsa (1968)

„A 70-es évtizedben az Operaház balettegyüttese addigi történetének látványos fénykorát érte el. Ekkor bontakozik ki Seregi László alkotói tevékenysége, és mellette figyelemre méltó műveket mutat be Fodor Antal. ... A feladatokkal Lőrinc György bízta meg őket.”

Körtvélyes Géza (1993)

A csodálatos mandarin: Fülöp Viktor és Szumrák Vera (1971)

Seregi bemutatók:

Spartacus (1968)

A fából faragott királyfi,

A csodálatos mandarin (1971)

Sylvia (1972)

A cédrus (1975)

Kamarazene No. I. (1976)

Szerenád, Air, A városban (1977)

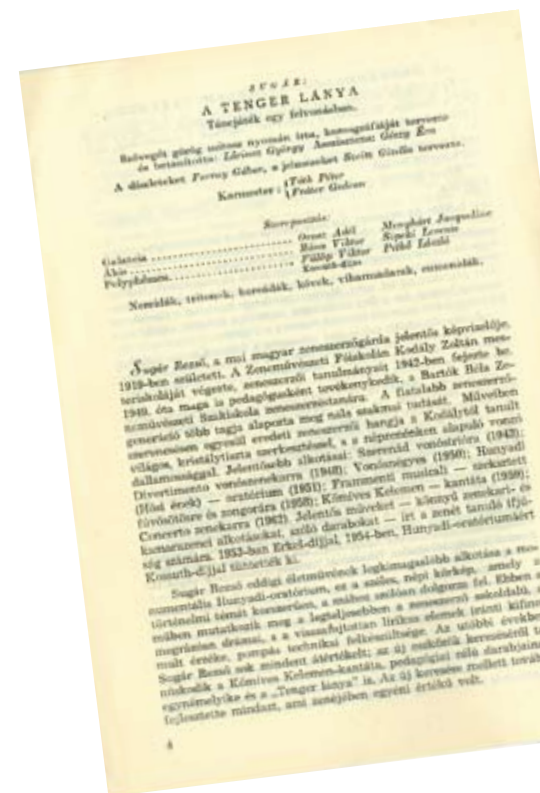

Sylvia: Kun Zsuzsa és Dózsa Imre (1972) A cédrus: Kékesi Mária és Dózsa Imre (1975)

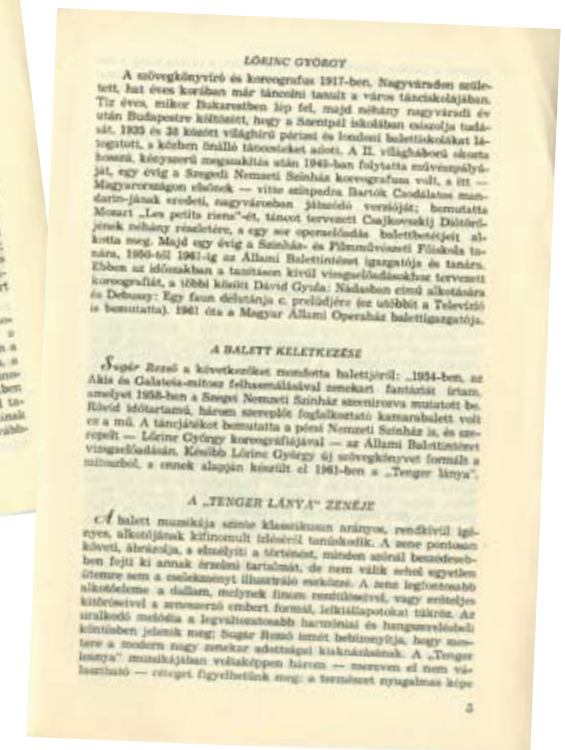

A fából faragott királyfi: Róna Viktor, Orosz Adél és Forgách József (1971)

A magyar repertoár színesítése érdekében mutatta be más koreográfusok, Eck Imre és Barkóczy Sándor műveit is, ahogy támogatta új magyar zeneművek színpadra állítását: így készített koreográfiát a Fülöp Viktor – Kun Zsuzsa páros (Mario és a varázsló, 1964) és maga Lőrinc György is – egyetlen operaházi bemutatója A tenger lánya című Sugár Rezső balett volt, 1963-ban.

Lőrinc György: A tenger lánya (1963)

Fodor Antal balettje
az E-dúr hegedűverseny,
Metzger Márta
(1974)

Fodor Antal balettjei:

E-dúr hegedűverseny (1974)

Átváltozások (1975)

Bolero, Don Juan (1977)

*„Az összes balettem keletkezésének nemcsak szemtanúja,
hanem alkotó „konzultánsa” is volt. ... Lakásán számtalan éjjelbe
nyúló beszélgetésen, Zsuzsa asszony keserű teája mellett
alakultak a művek. Spartacus, Bartókok, Sylvia, Cédrus, Rómeó.
Az én szívem mellett az övé is dobogott. Mentorom lett.”*

Seregi László (2005)

Orosz Adél Galathea,
Róna Viktor Acisz
és Fülöp Viktor Polyphemosz
szerepében

1980-as évek: Elvégzi a gyógytornászképző szakot, ezt követően a Balett Intézetben, majd otthon rehabilitációval, masszázssal, gyógytornával foglalkozik

1982 Befejezi a tanítást az Állami Balett Intézetben

1990 Meghal felesége, Merényi Zsuzsa

1994 Elsőként kapja meg a Magyar Táncművészek Szövetsége Életműdíját, Eck Imrével együtt

1996. július 21-én, 79 évesen meghal szívinfarktusban

1997 A Noverre Táncművészeti Alapítvány Lőrinc György-díjat alapít

2016–2018 Megvalósul a Lőrinc–Merényi-projekt, amelynek keretében a Magyar Táncművészeti Egyetem campusa az Amerikai úti épülettel, benne új balett-termekkel bővül

Képek a családi albumból (1959, 1961, 1966)

„Egyiptomban turnéztunk. Egyik szabadnapunkon kirándultunk Gizeh-be, a piramisokhoz. Megütődve, kissé gúnyosan néztük, hogy örök esernyője most is a karján lóg. A Szaharában! A sírkamrából kilépve, mint valami csoda: eleredt az eső! A helybeli gyerekek ugráltak örömeükben! Ilyet még nem láttak! Ő állt a sivatag közepén, unott mozdulattal kinyitotta az esernyőjét. Bőrig ázva, ámulattal bámultuk Őt, a hétköznapi csodát. Megint neki lett igaza...”

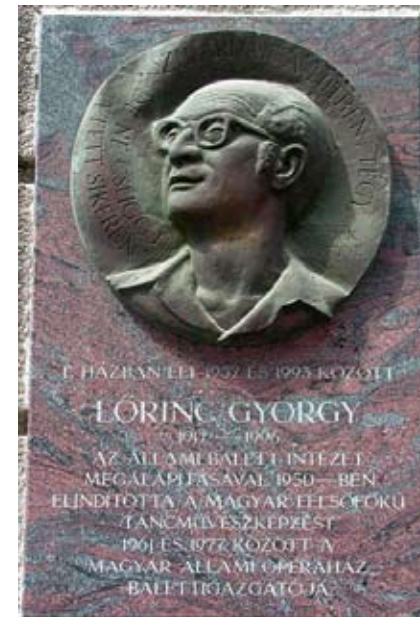
Seregi László

Kedves, barátságos, szeretetre méltó és szeretetet sugárzó, jó humorú, segítőkész embert még ismerek. De benne volt még valami, ami ma igen ritka, és ami miatt a sors nagy kegyének tartom, hogy vele megismerkedhettem, és vagy öt éven át hozzá tornázni és olykor beszélgetni járhattam. Nem volt Ő sem orvos, sem pszichológus... sokkal inkább egy közös munka jellemezte az ottléteimet. Olyan volt ez, mint egy igazi párbeszéd.

Horváth Ágnes (1996)

Seregi Lászlóval és fiával Szegeden (1971)

Emléktábla egykori lakóházán

Úgy járt a földön, hogy mindig emelt. ... Miközben maga is megőrzött egy lebeletnyi angyalszárnyat. Azért csak lebeletnyit és áttetszőt, hogy ne tévessze szem elől a körülötte élőket.

Miklya Zsolt (1996)

IRODALOM

A Lőrinc György életműve iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk az alábbi kiadványokat, az életpálya szakaszainak megfelelő sorrendben:

Lőrinc László: Ég és föld között. Lőrinc György első harminc éve (1917–1948). Orkesztika Alapítvány, Budapest, 2005.

A balettművészet felé. Szerkesztette: Lőrinc György. Gondolat Kiadó, Budapest, 1961.

Methodik des klassischen Tanzes. Redaktion: György Lőrinc. Text: Zsuzsa L. Merényi. Henschelverlag Kunst und Gesellschaft, Berlin, 1964.

Bombicz Barbara: Tánca zárt lélek. 25 év a Győri Balett ölelésében. Hazánk Kiadó, Győr, 2004.

Mozaikok a Magyar Táncművészeti Főiskola első ötven évéről. Összeállította: Fodor Antal. Planétás Kiadó, Budapest, 2001.

Bolvári-Takács Gábor: Tánchos tanévek. Szemelvénygyűjtemény a Magyar Táncművészeti Egyetem történetéhez 1950–2017. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2017.

Körtvélyes Géza: Balett az Operaházban 1919 és 1984 között. In: A színpadi tánc története Magyarországon. Szerkesztette: Dienes Gedeon – Fuchs Livia. Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1989.

Körtvélyes Géza: Magyar balettművészet a felszabadulás után. In: A budapesti Operaház 100 éve. Szerkesztette: Staud Géza. Zeneműkiadó, Budapest, 1984.

Gara Márk: Harangozó, Lőrinc, Seregi. In: Az Operaház története kezdetektől napjainkig. Szerkesztette: Devich Márton. Helikon Kiadó, Budapest, 2014.

TARTALOM

ELŐSZÓ	3
ÉLETÚT 1937-IG	4
ÉLETÚT 1949-IG	8
AZ ÁLLAMI BALETT INTÉZETBEN 1950–1982	12
LŐRINC GYÖRGY VÉGZŐS ÉVFOLYAMA 1959	20
LŐRINC GYÖRGY VÉGZŐS ÉVFOLYAMA 1963	24
LŐRINC GYÖRGY VÉGZŐS ÉVFOLYAMA 1972	30
LŐRINC GYÖRGY VÉGZŐS ÉVFOLYAMA 1979	32
LŐRINC GYÖRGY A LEGENDÁS BALETTIGAZGATÓ 1961–1977 Magyar Állami Operaház	40
ÉLETKÉPEK, EMLÉKJELEK 1959–2018	56
IRODALOM	60

2010. október 18. – november 14.

Magyar Állami Operaház Budapest | Vörös Szalon

Kiállítás **Lőrinc György**, az Állami Balett Intézet alapító igazgatója, a Operaház balettegyüttesének igazgatója munkásságáról

„Kalap, szemüveg, aktatáska...
... és közben lelkében,
egész lényében égett,
lángolt a Tánc.”

Seregi László

Fotó: Archív, Design: Lerch Péter

a kiállítás megtekinthető
az előadások ideje alatt

Magyar Állami Operaház Budapest 1061 Budapest, Andrásy út 22.

A kiállítás anyagát összeállították: Bolvári-Takács Gábor, Lőrinc Katalin, Lőrinc László, Macher Szilárd, Major Rita

A kiállítás létrejöttét támogatták:

A Magyar Táncművészeti Főiskola és a Magyar Állami Operaház 2010. október 18 – november 14. között emlékkiállítást rendezett a Magyar Állami Operaház Vörös Szalonjában Lőrinc György táncművész, balettmester, az Állami Balett Intézet alapító igazgatója (1950–1961), az Operaház balettegyüttesének igazgatója (1961–1977) munkásságáról. A tárlatot később Győrben is bemutatták. A tablók többségét a Magyar Táncművészeti Egyetem 2017-ben felújította és a Főépület I. emeletén, az Ifj. Nagy Zoltán Színházterem folyosóján elhelyezte.

Ez a kötet a 2010-es emlékkiállítás néhány helyen aktualizált anyagát tartalmazza.

Megjelent 2017-ben, Lőrinc György születésének 100. évfordulója tiszteletére.

A kiállítás anyagát válogatta, írta és összeállította
Bolvári-Takács Gábor, Lőrinc Katalin, Lőrinc László, Macher Szilárd, Major Rita

A kiállítási tablókat szerkesztette: Macher Szilárd
Munkatárs: Karczag Márton

Arculatterv és tördelés
Lerch Péter – Grafoid Plussz

A kötetet szerkesztette és az előszót írta
Bolvári-Takács Gábor

A kötet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
NKFIH K115676 számú kutatása keretében jelenik meg.

ISBN 978-615-5852-01-5

A magyar táncművészet nagyjai, 7.
Sorozatszerkesztő: Bolvári-Takács Gábor

ISSN 1217-9159

Kiadja a Magyar Táncművészeti Egyetem, 2017
www.mte.eu
1145 Budapest, Columbus u. 87–89. Tel. 273-3430
Felelős kiadó: Szakály György rektor
Nyomdai munkák: Kapitális Nyomda, Debrecen
Felelős vezető: Kapusi József

Magyar
Táncművészeti
Egyetem

9 789786 155852